

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ
У ТРЕТЬОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ**

**Тези доповідей
міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених, аспірантів і докторантів**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА.
ФІЛОСОФСЬКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ**

14–15 травня 2015 р.

**Біла Церква
2015**

- майстер-класи;
- метод аналізу і діагностики ситуації;
- метод інтерв'ю (інтерв'ювання);
- метод проектів;
- моделювання;
- навчальний «полігон»;
- PRES-формула (від англ. Position – Reason – Explanation or Example – Summary);
- проблемний (проблемно-пошуковий) метод;
- публічний виступ;
- робота в малих групах;
- тренінги індивідуальні та групові (як окремих, так і комплексних навичок) та інші.

Завдання створення методик, які б однаково ефективно впливали на процес підготовки фахівців-правознавців є досить актуальним дотепер.

Однозначно, що викладання «за старим зразком» не відповідає вимогам сучасності і потребує принципових змін. Якщо зміст вузівських дисциплін та навчальні плани поступово вдосконалюються, методики навчання, в більшості випадків, залишаються консервативними.

У процесі підготовки студентів виникають певні труднощі в обранні методів і форм навчання, оскільки досить складно зробити однозначний висновок про неефективність традиційних методів навчання і достатню ефективність сучасних. Очевидно, що успіх підготовки студентів буде забезпечений за вмілого їх поєднання.

Різноманіття юридичних дисциплін, до яких відносяться суто теоретичні, історичні і суто практичні вимагає дуже ретельного підходу до створення методик викладання.

Таким чином, можна сформулювати такі основні положення, які потрібно враховувати під час підготовки студентів-правознавців:

- ефективне поєднання традиційних і сучасних методів навчання;
- застосування різних підходів для засвоєння загальнотеоретичних та загальноісторичних і галузевих юридичних дисциплін;
- потреба впровадження сучасних методів, форм і прийомів навчальної роботи;
- використання різних методик навчання;
- комплексність викладання;
- зв'язок теоретичних знань із практичними;
- створення сприятливої атмосфери в аудиторії;
- врахування бюджету часу студентів під час планування самостійної роботи;
- використання сучасних електронних технологій у навчальному процесі;
- обов'язкове підкріплення теоретичних знань практичними завданнями (з тих дисциплін, де це можливо);
- складання навчальних розкладів із врахуванням рівномірності щоденного навантаження студента;
- врахування рівня середнього студента при проведенні навчальних занять;
- уникати «шаблонних» методів щодо викладання дисциплін серед студентів різних курсів.

УДК 94(477.8)

МАКАРЧУК В.В., аспірант

Науковий керівник – **ЗАХАРЧЕНКО П.П.**, д-р юрид. наук
Київський національний університет ім.Тараса Шевченка

НАБІР РЕЄСТРОВИХ КОЗАКІВ НА ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ У XVI СТ.

Реєстрові козаки – частина українського козацтва, прийнята на воєнну службу польсько-литовською владою і записана в окремий список – реєстр відіграли вагому роль у становленні державотворчих традицій на українських землях.

Важливим є сам факт, що уряд прагнув використати козаків у своїх власних інтересах. Саме шляхом встановлення заборон при доволі слабкій виконавчій владі в Речі Посполитій ставало дедалі важче повернути козаків від своїх степових промислів і здійснення морських походів, які супроводжувалися сутичками з ординцями. Тому уряд став планувати і вживати заходи для вирішення так званого "козацького питання" [4, с. 64].

В 1499 р. литовський князь Олександр видав уставну грамоту, щоб зі степових промислів козаків стягувати «на замок» Києва данину рибою [1, с. 70].

На початку Лівонської війни (1558–1583) виникла гостра необхідність у поповненні війська. Київський воєвода К. Острозький і черкаський староста О. Вишневецький закликали козаків на службу "за даток і живність" [1, с. 141].

Український історик В. Щербак так описує перші спроби набрати козаків на державну службу: «Південноукраїнські старости вбачали в козаках єдину реальну силу в боротьбі проти татарської агресії, про що неодноразово доповідали урядовці. З їхньої ініціативи на засіданні державної ради Великого князівства Литовського в 1524 р. розглядалося питання про прийняття заgonу козаків для несення прикордонної служби. Передбачалося виділення з казни на ці потреби грошей. Втілення в життя цього задуму доручалося київським державцям С. Полозовичу та К. Кмітичу... Відсутність коштів стала основною причиною провалу урядового проекту. Але ідея охорони південного прикордоння силами козаків збереглася» [4, с. 64].

Про перші спроби набору козаків Д. Яворницький наводить наступне – «Король Сигізмунд Август, винуватець політичної унії, як і кожний польський шляхтич, дивився на козаків як на перешкоду в управлінні краєм, як на людей зайвих. Щоправда, Сигізмунд Август надав шляхетські права небагатьом українським козакам, тим, які становили незначні села на півночі Київського й Волинського воєводств. Звичайно, король не бажав цілковитого знищення і всіх тих козаків, які не отримали прав шляхти, та все ж він зовсім не співчував усьому українському козацтву й зовсім не збирався сприяти його подальшому зростанню. Уряд Сигізмунда Августа потребував козаків лише під час війни, але в ті часи Польща вела війну на півночі, куди козаки йшли вельми неохоче. З турками та їх кримськими васалами Польща тоді намагалася триматися мирно. Отож козаки виявлялися зайвими і навіть шкідливими для польського уряду, оскільки вони нерідко поповнювалися людьми надто неспокійними, буйними, неосілими, людьми, що відзначалися безкарністю, не платили податків і повинностей, людьми, що завинили перед законом, але яких «не було як притягати».

1572 р. король Сигізмунд Август доручив коронному гетьману Ю. Язловецькому вибрати кращих із українських козаків на королівську службу. Вибрані козаки отримували з королівської скарбниці платню; їх вилучили з-під влади старост і підпорядкували безпосередньо коронному гетьманові. А для вирішення суперечок між осілими мешканцями й козаками було призначено козацького старшого, Я. Бадовського, шляхтича з Білої Церкви. Старший мав право судити й карати підданих, звільнених з-під юрисдикції місцевих властей, крім випадків насильств і грабунків; будинки старшого, його ґрунти й городи були вилучені із замкового й міщанського присуду, з нього не брали податків, якби він надумав у своєму домі тримати на продаж горілку, пиво, мед та ін.; лише по військовій лінії старший підкорявся коронному гетьманові» [5, с. 276].

Політику набору козаків на державну службу продовжив правитель Речі Посполитої Стефан Баторій, який у 1578 р. збільшив реєстр до 600 козаків, а також, як зазначає французький дослідник козацтва П. Шевальє, «він віддав їм місто Трахтемирів над Борисфеном разом з його околицями, яке мало служити для козаків військовим центром, призначив їм гетьмана й дав йому право набирати офіцерів, для командування над козаками, надавши першим, крім плати, привілеї та вольності» [3, с. 24].

П. Симоновський вказує також, що таке військо завжди було вірне польській державі, поляки ж, коли був живий Стефан Баторій до них не втручалися.

Після смерті С. Баторія, коли королем став Сигізмунд III, почалися утиски козаків: «польські магнати почали відбирати в козаків землі, навертати їх собі в підданство, самого

гетьмана підпорядкували коронному гетьман, посади в містах роздали корінним полякам. Тому в 1587 р. козаки на чолі з гетьманом Підковою повстали» [2, с. 10].

Отже, залучення козаків на державну службу сприяло легітимізації козацького стану - юридичному визнанню прав, привілеїв та обов'язків. На нашу думку, розкриття генези станових ознак можливе лише через розкриття витоків та механізму творення їхніх основних елементів. В історії українського козацтва вони безпосередньо пов'язані з державною службою. Характер останньої вплинув на зміст козацьких прав і привілеїв, які визначали місце козацтва в системі соціально-економічних та політичних відносин.

Також запроваджуючи реєстр, польський уряд здійснював свою політику щодо козацтва. Але реєстр не лише не розв'язав, а й загострив козацьку проблему для держави. Хоча уряд і прагнув ліквідувати незалежність українського козацтва, перевести його в суто військову категорію, проте був змушений зберегти реєстровому війську елементи козацького права, яка склалася в результаті розвитку козацтва.

Тому реєстрове козацтво відіграло значиму роль у становленні державності в той час на українських землях, оскільки з кінця XVI ст. спостерігалось використання козацького права на волостях реєстровими козаками в процесі становлення власної адміністрації та проведенні власного козацького судочинства.

Список використаної літератури:

1. Архив Юго-Западной России, издаваемый Комиссией для разбора древних актов, состоящей при Киевском, Подольском и Волынском генерал-губернаторе. – К., 1863. – Ч. 3, т. 1. «Акты о казаках (1500–1648 гг.)» / Под ред. В.Б. Антоновича. – 553 с.

2. Симоновский П.И. Краткое описание о казацком малороссийском народе и о военных его делах, собранное из разных историй иностранных, немецкой – Бишенга, латинской – Безольди, французской – Шевалье и рукописей русских // Чтения Общества Истории и Древностей Российских при Императорском Московском Университете. – М., 1847 г. – № 2. – 159 с.

3. Шевальє П'єр. Історія війни козаків проти Польщі / Пер. з фр. Ю. Назаренко. – К.: Томіріс, 1993. – 224 с.

4. Щербак В.О. Українське козацтво: формування соціального стану. Друга половина XV – середина XVII ст. – К.: Вид. дім «КМ Academia», 2000. – 300 с.

5. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків / Пер. з рос. І.І. Сварника. – Львів: Світ, 1990. – 319 с.

ЗМІСТ

Бровко Н.І. Система державно-церковних відносин в Україні на сучасному етапі.....	3
Ковальчук І.В. Об'єднання територіальних громад в аспекті децентралізації влади.....	3
Кравцова К.М. Визначення обігу пестицидів у сільському господарстві як окремого об'єкта адміністративно-правового регулювання	4
Малишко І.В. Становлення перших декретів сімейного законодавства Української РСР	5
Самойлович А.А. Адміністративно-деліктологічна політика	6
Кузьменко Я.П. Поняття та зміст права людини на життя.....	7
Сокиринська О.А. Використання особливостей дослідження крові у криміналістиці	7
Ярмоленко ю.в. Правове регулювання діяльності іноземних інвесторів на підставі договорів про сумісну (спільну) діяльність.....	8
Терещук М.М. Діалектичний метод дослідження юридичної відповідальності.....	9
Пахомова А.О. Права в Інтернет-мережі	10
Щериця С.І. Екстериторіальна дія кримінального процесуального закону	11
Мельник О.Г. Специфіка державного примусу в системі основних державно-владних повноважень судових органів.....	11
Настіна О.І. Повернення в Україну культурних цінностей: міжнародно-правовий аспект	12
Адашевич Г.С. Теоретичні та практичні проблеми реалізації окремих негласних слідчих (розшукових) дій.....	13
Федчун А.М. Правовий захист авторських та суміжних прав у мережі Інтернет	14
Єфремова І.І. Захист особистих немайнових прав фізичної особи у суді.....	14
Ломакіна І.Ю. Деякі аспекти адміністративно-правового регулювання інформаційного забезпечення сільського господарства в Україні.....	15
Мохонько О.О. Щодо питання призначення та проведення судової експертизи за новим кримінальним процесуальним кодексом України	16
Росавицький О.О. Щодо теоретичних аспектів розвитку самоврядування та його реформування в Україні	17
Земський Ю.С. Російсько-українська війна 2014-2015 рр. як цивілізаційний конфлікт східної (азійської) та західної ментальностей	18
Мельник Л.М. Взаємовідносини держави і церкви: «симфонія влад».....	19
Карпусь Д.О. Осмислення терміну “класична” наукова школа в сучасній історичній науці	19
Ордіна Л.Л. Вплив національного мистецтва на формування естетичних поглядів студентської молоді	20
Ототюк О.В. Ідеї українського націонал-комунізму та політика коренізації (українізації) 1920–1930 рр.	22
Новак Я.В. Особливості викладання юридичних дисциплін у ВНЗ	23
Макарчук В.В. Набір реєстрових козаків на державну службу у XVI ст.	25